

SOCIALMINISTERIET

Folketingets Socialudvalg

Departementet

Holmens Kanal 22
1060 København K

Dato: 25. maj 2005

Tlf. 3392 9300
Fax. 3393 2518
E-mail sm@sm.dk

NEH/ J.nr. 217-933

Under henvisning til Folketingets Socialudvalgs brev af 3. maj 2005 følger hermed – i 5 eksemplarer – socialministerens svar på spørgsmålene nr. 42-45 (SOU Alm. del).

Spørgsmål nr. 42:

”Ministeren bedes oplyse, om den involverede familie i dag automatisk tilbydes en beskikket advokat i forbindelse med en tvangsfjernelse, herunder hvilke rettigheder familien har i henhold til den eksisterende lovgivning?”

Svar:

Det er et voldsomt indgreb at anbringe et barn eller en ung uden for hjemmet uden forældrenes samtykke. Derfor indeholder den eksisterende lovgivning en række rettigheder og krav, som skal sikre forældrenes og barnets/den unges retssikkerhed. De mest centrale skal kort nævnes her.

For det første kræves det, at en række betingelser om barnets/den unges forhold er opfyldt. En anbringelse uden forældrenes samtykke kan således kun finde sted, hvis der er åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade.

For det andet kan kommunen ikke selv træffe afgørelser om tvangsanbringelser. Beslutningen om en tvangsanbringelse er henlagt til det uafhængige børn og unge-udvalg, hvor en dommer er formand. Afgørelser om tvangsanbringelser kan herefter indbringes for først Ankestyrelsen og siden Landsretten.

For det tredje har forældrene ret til gratis advokatbistand under en sag om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke. Det betyder, at kommunen altid skal tilbyde forældrene gratis advokatbistand.

Kommunen skal i øvrigt gøre forældrene bekendt med retten til at se sagens akter og til at udtale sig om sagen. Endelig skal det nævnes, at både forældre og børn over 12 år har ret til at udtale sig over for børn og unge-udvalget, inden udvalget træffer sin afgørelse.

Spørgsmål nr. 43:

”Ministeren bedes kommentere muligheden for at give den involverede familie ret til at skifte sagsbehandler i sager, hvor der er truffet beslutning om tvangsfjernelse, herunder i hvilket omfang denne mulighed tilbydes i dag, og hvorvidt forældre, efter ministerens opfattelse, bliver godt nok informeret om denne mulighed?”

Svar:

Det er kommunen, som har ansvaret for at sikre, at sagsbehandlingen foregår tilfredsstillende, og det er kommunen, som i den forbindelse vælger, hvilke sagsbehandlere der skal sidde med hvilke sager. En familie har således ikke ret til selv at vælge sagsbehandler eller til at skifte sagsbehandler i sager, hvor der er truffet beslutning om tvangsfjernelse. Dette skal ses i sammenhæng med, at der er tale om den praktiske tilrettelæggelse af sagsbehandlingen, og at det desuden ikke er sagsbehandleren, som træffer afgørelsen om en tvangsfjernelse. Denne beslutning kan - jf. svaret på spørgsmål 42 - kun træffes af børn og unge-udvalget.

Også i sager om tvangsanbringelser er det vigtigt, at samarbejdet med familien fungerer bedst muligt. Det kan i visse tilfælde være konstruktivt at skifte sagsbehandler i en sag, hvor samarbejdet ikke fungerer. Omvendt er det af hensyn til kontinuiteten i sagen og sagsbehandlerens kendskab til sagen ikke hensigtsmæssigt med hyppige skift af sagsbehandler. Socialministeriet har ikke kendskab til, hvor ofte kommunerne tilbyder familier at vælge en ny sagsbehandler.

Spørgsmål nr. 44:

Kan ministeren bekræfte, at der i forbindelse med behandlingen af ankesager i Ankestyrelsen er afsat begrænset tid, og i bekræftende fald, hvor lang tid er der afsat til den enkelte sag?"

Svar:

Socialministeriet har i forbindelse med besvarelsen af dette spørgsmål bedt Ankestyrelsen redegøre for fremgangsmåden ved Ankestyrelsens behandling af børnesager. Ankestyrelsen har oplyst, at der i forbindelse med behandling af disse sager typisk er afsat ca. en halv time til forældrenes fremmøde og mellem et kvarter og en halv time til mødedeltagernes drøftelse af sagen. I sager, hvor der er flere parter, eller hvor der fx anvendes tolk, planlægges der dog typisk med længere fremmøde.

Ankestyrelsen har oplyst, at man generelt prøver at udvise fleksibilitet. Derfor forekommer det jævnligt, at fremmødet varer længere end planlagt. Der kan fx være sager, hvor forældrene har mange nye oplysninger om den aktuelle situation, eller hvor mødedeltagerne har mange spørgsmål til forældrene, og hvor det planlagte tidsforbrug derfor overskrides. Omvendt har Ankestyrelsen også et hensyn at tage til de forældre, der venter på behandling af den efterfølgende sag. Det forekommer derfor også, at Ankestyrelsen gør opmærksom på, at den afsatte tid er ved at være gået, og at forældre nu må afgive afsluttende korte bemærkninger, så mødet kan afsluttes.

Ankestyrelsen har ligeledes oplyst, at man generelt gør sig store bestræbelser på at sikre, at forældrene kommer til orde i disse sager. Forældrene får forud for mødet tilsendt et brev og en folder, der beskriver, hvorledes sagsbehandlingen og fremmødet foregår. I Ankestyrelsen afgøres sagen på grundlag af de sagsakter, der forud for mødet er sendt til mødedeltagerne og forældrene eller advokaten, samt de oplysninger forældrene og deres advokat fremkommer med under mødet. Ankestyrelsen gør derfor forældrene eller deres advokat opmærksom på, at mødedeltagerne har sat sig ind i sagens akter før mødet, og at forældrene ikke behøver at bruge tiden under fremmødet på at redegøre for de forhold, som allerede fremgår af sagens akter.

Spørgsmål nr. 45:

”Ministeren bedes oplyse, hvor langt forældre/familien skal afvige fra normalen, før børnene kan tvangsfjernes?”

Svar:

Spørgsmålet om, hvor langt forældre afviger fra normalen, indgår ikke i lovgivningens kriterier for, hvornår børn kan anbringes uden for hjemmet uden forældrenes samtykke. Ifølge servicelovens § 42 kan en anbringelse uden samtykke kun finde sted, hvis der er åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af: 1) Utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge. 2) Vold eller andre alvorlige overgreb. 3) Misbrugsproblemer, kriminell adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder hos barnet eller den unge. 4) Andre adfærd eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge.

Hvis man skal tale om, hvor langt forældre skal afvige fra normalen, før børn kan tvangsfjernes, kan man udtrykke det sådan, at forældrene skal afvige fra ”normalen” på en måde, og i et omfang, som betyder, at der er åbenbar risiko for, at børnenes udvikling eller sundhed lider alvorlig skade på grund af et af de fire nævnte forhold. Det afgørende er således på ingen måde, hvorvidt forældrene afviger fra et mere eller mindre udefinerbart begreb om ”normal” adfærd. Det afgørende er alene, hvorvidt der helt konkret er en risiko for barnets eller den unges udvikling eller sundhed.

Eva Kjer Hansen

/Birgitte Lundblad